

“Els meus personatges volen fugir de l'Eslovènia que vivia asfixiada”

Drago Jancar (Maribor, Eslovènia, 1948) ha visitat Barcelona amb motiu de la traducció de la novel·la *Katarina, el paó i el jesuïta*, (Pagès Editors), en versió de Simona Škrabec. Fa dos anys, Angle Editorial li va publicar el recull de contes *La mirada de l'àngel*, en versió de la mateixa traductora.

—Sou barroc d'estil, ric de llenguatge. Per mostrar la riquesa de l'eslovè, per mostrar-ne les possibilitats literàries?

—No, el que vull demostrar és que avui dia és possible escriure i llegir unes obres literàries exigents, difícils. El temps actual demana llibres fàcils que s'acostin a la tècnica de la comèdia lleugera, de la comèdia televisiva àgil. És a dir, volia escriure una novel·la en la qual si el lector sobreviu a les primeres quaranta pàgines, la llegirà a petites dosis, no d'un sol glop. I això demana una llengua més elaborada, amb metàfores i canvis de ritme. No es tracta del barroc tal com el coneixem, però sí de fruit de la llengua, dels colors de la llengua.

—Fruit dels perfums i de la música, puc afegir?

—Definitivament. L'adaptació teatral que se n'ha fet ha accentuat la part musical de la llengua. Al final, els tres personatges parlen en monòlegs sense esperar la resposta: l'elegia del soldat que ha perdut la guerra, el jesuïta que ha perdut el seu déu i la fe, i la dona que ha perdut els dos homes. Tots tres han eixit de casa seva, d'un món tancat i petit, i quan aconsegueixen canviar la seva vida, aquest canvi significa una tragèdia, una catàstrofe.

—Però aquesta tendència estilística que critiqueu no és només comercial, diguem-ne, també és literària. L'economia expressiva ha escombrat, en grossa manera, el barroquisme.

—En primer lloc, cal dir que la manera d'escriure no és mai possible de definir-la globalment. Qualsevol escriptura està lligada al lloc on es produeix, a una tradició, a la llengua literària de la qual parteix. Ara bé, la manera de viure actual dicta també la manera d'escriure. I la indústria editorial dicta unes tendències determinades, prioritza un tipus de lectura.

—El trauma dels països centreeuropeus com el vostre que després de la Segona Guerra Mundial van entrar a formar part del bloc l'Europa de l'Est ha influït en la vostra obra?

Drago Jancar, autor de la novel·la *Katarina, el paó i el jesuïta*, publicada per Pagès Editors, en versió de Simona Škrabec.

—Eslovènia és un país molt petit, gairebé tothom viu al costat d'una frontera i totes estaven tancades. Sense parlar de les conseqüències dels sistemes totalitaris, el que he volgut és reproduir aquesta atmosfera. La sensació de viure en un lloc tancat va ser molt accentuada en la meua infantesa, fins que als divuit anys vaig poder anar a viure a Belgrad, ciutat oberta i liberal. En la meua obra, com un eco llunyà de l'ambient asfixiant de la infantesa, circulen personatges que volen anar-se'n, fugir, a la recerca d'aquell país que estava situat al mig d'Europa, obert a totes les idees externes.

—La vostra novel·la planteja grans qüestions, qüestions transcendentals. La majoria de novel·listes que no han patit el comunisme i l'aïllament no són tan transcendents.

—Als països de l'Est, la literatura representava un paper especial. A Londres, un drama de Shakespeare és una peça històrica que pertany a la tradició literària. En canvi, a l'Est, un drama de Shakespeare servia per parlar de la situació actual, per reflexionar sobre la vida del moment, la relació de l'individu amb la societat, la llibertat i l'abús de poder. La literatura era gairebé l'únic espai de llibertat, i fets històrics com la Inquisició eren qüestions obertes. Jo l'he utilitzada en una novel·la sobre la tortura i els meus lectors hi veien una hipèrbole del moment.

—Quina ha estat la posteritat de les obres anticomunistes?

—Moltes de les obres escrites en l'època comunista tornen a despertar interès, no pas els pamflets ni les que pertanyien al realisme socialista. La literatura que era una excusa per escriure contra el comunisme o el poder ha perdut tot interès. En caure el comunisme, tothom va embogir per la literatura americana, però ara l'interès es dirigeix de mica en mica cap a la literatura europea i del país.

—Quin ús feu de la figura de l'àngel a les vostres obres?

—Hi apareix molt sovint, però sempre amb la intenció o bé irònica o bé simbòlica. No passa de l'espai literari.

—Són àngels sense dimonis?

—No, al contrari. Hi ha també el dimoni.

Lluís Bonada